

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 124/17

KLAGER: Finnmark politidistrikt ved politimester Ellen Katrine Hætta og kommunikasjonsrådgiver Silja Arvola

PUBLIKASJON: Finnmark Dagblad/iFinnmark

PUBLISERINGSDATO: 09.-10. og 12.06.2017

STOFFOMRÅDE: Diverse

SJANGER: Kommentar-/nyhetsartikkel

SØKERSTIKKORD: Kontroll av opplysninger, saklighet og omtanke, rette/beklage feil, samtidig imøtegåelse

REGISTRERT: 13.06.2017

BEHANDLET I PFU: 29.08.2017

BEHANDLINGSTID: 76 dager

KLAGEGRUPPE: Offentlig

PFU-KONKLUSJON:

HENVISNING VVPL.:

OMTALE/ANONYM.:

MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Finnmark Dagblad (FD) publiserte fredag 9. juni 2017 i sin nettutgave [iFinnmark.no](http://ifinnmark.no) en «Ukeslutt»-kommentar skrevet av avisens redaktør. I kommentaren rettet han kritikk mot politimesteren og politiet i Finnmark for det han mener er en praksis som går i retning av et mer lukket og utilgjengelig politi. Kommentaren på nett hadde tittelen [«Tror politimesteren at det er New York-politiet hun er sjef for?»](#) og var illustrert med et bilde av politimester Ellen Katrine Hætta. I bildeteksten sto det:

«Bygger info-skjold: Tror politimester Ellen Katrine Hætta at hun leder New York-politiet? Er det derfor journalister ikke lengre får lov til å ringe dem som sitter med fakta?»

Redaktøren skrev:

«Politiet i Finnmark er på vei i en retning som bør bekymre flere enn bare pressefolk. (...)
Det er en svært skremmende overgang til et stadig mer lukket og utilgjengelig regime vi nå ser. Et regime som vil ta fra journalistene deres viktigste verktøy for å belyse saker, nemlig intervjuet. Et regime som vil begrense mediernes og dermed også befolkningens innsyn i saker som angår politiet, og som i større og større [sic] vil kontrollere og tilpasse informasjon som gis til mediene, med den konsekvens at befolkningen ikke får direkte informasjon. (...)

Der mediene tidligere kunne kontakte lensmann, etterforskningsleder eller påtaleansvarlig, bygger politimester Ellen Katrine Hætta nå opp en mur mot mediene. Det kan virke som at de vil hindre at mediene får informasjon direkte fra den som sitter på informasjonen. (...)»

I kommentaren fremgikk det at redaktøren oppfatter det som et problem at politimesteren har ansatt to pressekontakter, fordi han mener det hindrer journalistene i å få snakke med polititjenestefolkene som sitter på informasjonen. Redaktøren skrev:

«I det siste har vi fått opplyst fra etterforskningsledere og lensmenn at de har fått beskjed om og ikke uttale seg til media. Da er vi på vei mot tilstander i land vi ikke ønsker å sammenligne oss med. Det er et steg i helt feil retning. Sammen med redaktøren i Finnmarken har jeg sendt en henvendelse til Hætta hvor vi tar opp bekymring for praksisen – men foreløpig har vi ikke en gang fått svar på det vi tar opp. (...)

Vi er ikke større i Finnmark enn at det må gå an å plukke opp telefonen å ringe politimesteren eller etterforskningslederen på lik linje med at man ringer banksjefen eller redaktøren. Vi er vel ikke viktigere enn det noen av oss – heller ikke i politiet i Finnmark. Det burde være et mål å videreføre denne åpne og greie linjen.

En epost fra en pressekontakt med tre linjer med en 'uttalelse' fra en person vi ikke engang har fått snakke med, uten mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål, er ikke tilstrekkelig. (...)»

«Ukeslutt»-kommentaren ble for øvrig også publisert i FDs papirutgave **lørdag 10. juni 2017**, der med tittelen «**Finnmark eller New York?**».

To dager senere, **mandag 12. juni 2017**, fulgte **iFinnmark** opp med en nyhetsartikkel der politimesteren kommenterte redaktørens kritikk. Artikkelen hadde tittelen [**«Politimesteren kjenner seg ikke igjen i kritikken»**](#), og i ingressen sto det:

«Ansvarlig redaktør Arne Reginiussen kom fredag med skarp kritikk av politiet i Finnmarks mediehandtering. – Han må få lov til å ha sine meninger han også, svarer politimesteren.»

I brødteksten ble det opplyst at redaksjonen hadde snakket med politimesteren søndag ettermiddag, og spørsmål og svar fra intervjuet ble gjengitt, blant annet:

**«– Kan pressen forvente svar fra lensmenn og etterforskningsledere?
– Selvsagt kan dere forvente svar fra dem. Det skal vi fortsatt holde på med.
– Hva med de tilbakemeldingene journalister får om at enkelte ikke får lov til å uttale seg?
– Det stemmer ikke så vidt jeg kjenner til.
– Hvorfor har pressen fått det inntrykket?
– Det kan ikke jeg svare på. Det må dere svare på.»**

Videre ble politimesteren sitert på at hun «**ikke kjenner seg igjen i kritikken**», og at hun prøver «**å få de som eier saken til å uttale seg**». Dessuten:

«– (...) Jeg vil gi plass og rom til andre som vil uttale seg, sier Hætta.»

Avisen konfronterte også politimesteren med hvorfor pressekontaktene var ansatt, ansettelse som redaktøren kritiserte i sin kommentar:

«- Er det for at de skal fungere som en mur mot journalister, som Reginiussen antyder?»

- Det er flere grunner til det. Vi ser at vi har behov for bedre intern kommunikasjon, og det er også forventning fra POD (Politidirektoratet journ.anm.) om å ha dette på plass. Alle politidistrikter har minst to. Men det er selvsagt også for å yte media god service, og slik at dere skal få svar fra riktig vedkommende når dere tar kontakt, svarer Hætta per e-post.»

For øvrig ble politimesteren spurt om hvorfor hun ikke hadde besvart eposten redaktøren og hans kollega hadde sendt, en epost som også ble omtalt i kommentaren. I den sammenheng het det:

«- Jeg kan ikke se å ha fått slik henvendelse, men jeg har ikke tilgang på postmottaket på søndags kveld og kan ikke se om det ligger en ubesvart henvendelse her. Jeg skal selvsagt svare hvis det er kommet en slik henvendelse, svarer Hætta.

Reginiussen opplyser om at henvendelsen ble sendt den 12. mai.»

KLAGEN:

Klager er Finnmark politidistrikt (ved politimester Ellen Katrine Hætta og kommunikasjonsrådgiver Silja Arvola).

I klagen vises det til følgende fire punkter i Vær Varsom-plakaten (VVP): 3.2, kontroll av opplysninger, 4.1, saklighet og omtanke, 4.13, rette og beklage feil, og 4.14, samtidig imøtegåelse.

Slik klager ser det, inneholder redaktørens Ukeslutt-kommentar «en rekke påstander, premisser, feilaktige faktaopplysninger, kritikkverdige forhold og meningsytringer av såpass alvorlig karakter at Finnmark Politidistrikt ved PM Ellen Katrine Hætta burde blitt tilbudt samtidig imøtegåelse».

Klager uttrykker forståelse for at det her handler om en meningsartikkel, og at «redaktøren kan mene det han vil om PM, politidistriktet eller jobben som gjøres». Klager påpeker at sjangeren likevel ikke fritar FD fra å gi mulighet for tilsvarende eller samtidig imøtegåelse, eller å sjekke faktiske opplysninger og fremstille fakta korrekt.

Etter klagers mening burde politimesteren fått tilbud om et intervju i tilknytning til og/eller samtidig med kommentaren, for å svare på kritikken. Klager skriver: «Redaktør Arne Reginiussen forsøkte ikke en eneste gang å kontakte Finnmark politidistrikt før han skrev sin massive kritikk av politimesteren. Dermed fikk PM ikke anledning til å svare, rette opp faktafeil eller oppklare åpenbare misforståelser hos Reginiussen.»

Klager siterer avsnitt fra kommentaren som det reageres på, blant annet påstandene om en «overgang til et stadig mer lukket og utilgjengelig regime», der «politimester Ellen Katrine Hætta nå [bygger] opp en mur mot mediene». Klager reagerer også på påstandene om at avisen skal ha «fått opplyst fra etterforskningsledere og lensmenn at de har fått beskjed om

og ikke uttale seg til media», og at redaktøren mener man «er vi på vei mot tilstander i land vi ikke ønsker å sammenligne oss med». Dessuten at redaktøren skal ha sendt en henvendelse til politimesteren om det han anser som en bekymringsfull praksis, en epost som ikke er besvart.

Ifølge klager fikk redaktøren ikke noe svar på eposten fordi han benyttet feil epostadresse; eposten nådde dermed aldri politimesteren. Klager skriver: «Dette ble oppklart mandag formiddag 12.06, altså etter at politiet hadde fått gitt sitt tilsvarende, da AR sendte på nytt kopi av sin mail. Politiet kunne da formidle at epostadressen (ellen.katrine.haetta@politiet.no) ikke eksisterer og alle som sender mail dit får feilmelding om at mailen ikke kunne sendes mottakeren. Det kan ikke klandres politiet at redaktøren ikke har fått med seg feilmeldingen eller at han ikke brukte rett adresse.»

Videre imøtegår klager redaktørens poeng og kritikk om at politiet avviser forespørsler om intervju. Klager viser til at iFinnmark «samme uke som ukensluttcommentaren sto på trykk, [hadde] fått intervju direkte med flere lensmenn i distriktet». Klager skriver: «Påstandene fra redaktør AR om at Hætta forsøker å hindre lensmenn eller andre å uttale seg, sensurere, kun svarer på mail eller "bygge opp et regime som vi ikke liker å sammenligne oss med" framstår som uriktige og svært urimelige. Som redaktør bør han ha kjennskap til hvilke intervju avisa selv har publisert samme uke som han kommer med sin kritikk, også når han ytrer meningsinnhold.» Klager opplyser også hva redaktøren kunne fått til svar i denne sammenheng, om han hadde tatt kontakt og sjekket påstandene før han publiserte sin kritiske kommentar. Ifølge klager handler det ikke om sensur, men om en ny struktur.

Etter klagers mening er redaktøren i sin kommentar «tendensiøs, legger ikke vekt på saklighet og redaktøren forsøker ikke en eneste gang å sjekke ut sine egne påstander eller kritiske meninger ved å kontakte politiet».

Slik klager ser det, fikk politimesteren heller ikke «reell mulighet til å imøtegå flere av de alvorlige beskyldningene» i ettertid, fordi det ble gitt anledning for tilsvarende «på et tidspunkt det ikke var mulig å ettergå kritikken» (fordi man ikke hadde tilgang til blant annet postmottak).

For øvrig finner klager det kritikkverdige at redaktørens kommentar ble publisert åpent, tilgjengelig for alle, mens politimesterens tilsvarende ble lagt bak betalingsperre. Slik klager ser det, er det «god presseskikk at imøtegåelsen publiseres på samme plattform og for det samme publikum, uavhengig av hvilken sjanger påstandene ble gitt i».

Avslutningsvis skriver klager: «Redaktøren bør gå foran med et godt eksempel og gi både tilsvarende og imøtegåelse, bestrebe seg på å sjekke fakta og anstrenge seg for å få den angrepne i tale og i det minste informere at kritikken vil bli publisert. Vi kan ikke se at avisa ved redaktør Arne Reginiusen har fulgt slike pressetiske kjøreregler. Han har ikke engang gjort et forsøk: Han ringte ikke, mailet ikke eller kontaktet oss med sin kritikk på noen som helst måte. det var ikke kjent kritikk for politiet. eller ledd i en pågående debatt. tvert imot; det var første publisering av alvorlig kritikk og påstander. Skal alle presseetiske kjøreregler kunne legges til side så lenge man publiserer under fanen "Kommentar"?»

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt om å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Finnmark Dagblad (FD) avviser påstandene om presseetiske overtramp i denne saken, og skriver: «Kommentaren bygger på et faktisk grunnlag, og er erfaringer både våre journalister og andre journalister i Finnmark har gjort i forhold til politiet i Finnmark. Kommentaren uttrykker en klar bekymring for at det er blitt vanskeligere for pressen i Finnmark å komme i direkte kontakt med de politifaglige kildene, men at mange henvendelser må gå gjennom informasjonskonsulenten. Politimesteren var i sin fulle rett til få publisert et tilsvarende svar, jfr. Vær Varsom-plakaten 4.15, noe vi flere ganger har tilbudt politimesteren. Politimesteren har også neglisjert vårt tilbud om en minnelig løsning.»

FD påpeker: «Redaktører kan ikke avskjæres fra å ha meninger om politiets informasjonspraksis, og hvordan denne oppleves i redaksjonen. PFU har en rekke ganger uttalt at det skal være stor takhøyde for kommentaren. Den åpenbare endringen i politiets kommunikasjon med pressen som vi har sett den siste tiden, må det være helt legitimt å sette søkelyset på og være kritisk til.»

Slik FDs redaktør ser det, har han gitt uttrykk for sin personlige mening om den utvikling han mener å se i politiet. FD lister i tilsvaret opp noen konkrete forhold og viser også til eksempler fra redaksjonens kontakt med politiet (se vedlegg), dette for å underbygge synet som fremkommer i kommentaren.

FD skriver: «Mens vi tidligere har opplevd å få snakke med de navngitte personene vi spør etter på sentralbordet, opplever våre journalister nå at forespørselene sendes til pressekontaktene, selv om det ikke er dem vi ønsker å snakke med. (...) Fremfor at vi får snakke med personene vi ønsker, mottar vi to-tre linjer på e-post fra en pressekontakt. (...) Etersom pressekontaktene kun har arbeidstid fra 08-16.30, får vi ikke snakke med politiet i saker hvor operasjonssentralen ikke kan uttale seg. Å få politimesteren i tale, har vist seg svært vanskelig. Både journalistene Helle Østvik og Vanja Skotnes har nylige eksempler som dokumenterer dette. Redaksjonen har mobilnummeret til politimesteren, og har tidligere ringt direkte til politimester Hætta i saker hvor det er naturlig at politimesteren uttaler seg, men slike henvendelser får vi ikke lengre svar på.»

FD legger til: «Det finnes flere eksempler, og vi har forsøkt med vedlagt kommunikasjon bare å gi et lite innblikk i de utfordringer vi har når vi forholder oss til politiet. Vi ønsker å snakke med fagpersonene som kan gi de mest oppdaterte og relevante svarene, og derfor bør det være mulig å ringe direkte til politifolkene vi har behov for å snakke med.»

FD forklarer også om tidligere praksis: «Vår erfaring er at fagfolkene i politiet svært gjerne snakker med pressen, fordi de er opptatt av arbeidet sitt, stolt av jobben i politiet, og bevisst på at de har et ansvar for å gi publikum en mest mulig korrekt informasjon på det aktuelle tidspunktet. (...) Når vi blir bedt om å sende spørsmål skriftlig, og får skriftlige svar tilbake på epost, avskjæres journalistene fra å stille nødvendige oppfølgingsspørsmål. Fordi det direkte intervjuet er journalistens viktigste arbeidsmetode, må norsk presse – PFU inkludert – reagere på en slik utvikling som også brer seg til store deler av forvaltningen.»

Med hensyn til hvor artikler publiseres eller er publisert, opplyser FD at den påklagede kommentaren ble lagt åpent ut på nettsidene, noe som er i tråd med vanlig praksis for meningsinnhold på nettet. FDs redaktør opplyser: «Samtidig er det meste av redaksjonelle

artikler på nettet bak 'pluss' og således forbeholdt de vel 11.000 abonnentene som har denne tilgangen. Det er riktig at politimesterens tilsvare, som ble initiert av oss for å få hennes forklaring, ble publisert bak 'pluss'. Da dette ble påpekt fra politiet gjennom at vi ble kjent med PFU-klagen, åpnet vi den øyeblikkelig og linket den inn høyt oppe i kommentaren slik at den skal være like tilgjengelig som kommentaren. Våre spalter er naturligvis åpne for politimesteren, og skulle hun eller andre i politiet ønske å gi et tilsvare i saken, vil dette tilsvaret få akkurat samme distribusjon som min kommentar.»

Når det gjelder hva som er fakta, mener FD at politiet beskriver «en helt annen virkelighet enn den virkelighet [avisen] opplever». FD bemerker at det selvsagt kan være enkelttilfeller og unntak, men «oftere og oftere opplever vi at anrop ikke besvares eller at vi henvises videre til pressekontakten».

Hva gjelder eposten som ble sendt til feil adresse, skriver FD: «Det er beklagelig at ikke politimesteren fikk anledning til å svare på denne henvendelsen, men det forandrer ikke det faktum at en offentlig debatt om politiets kontakt med pressen er nødvendig. Det er ingen ting i politimesterens svar, som vi mottok etter at kommentaren hadde stått på trykk, som endrer på det faktum at vi opplever kontakten med politiet som problematisk.»

Videre skriver FD også: «Vi kan ikke se at kommentaren krever samtidig imøtegåelse. (...) Selv om kravet til samtidig imøtegåelse er såkalt sjangeruavhengig, kan ikke kritikken av den informasjonspraksis et forvaltningsorgan og etterforskningsorgan praktiserer, kreve samtidig imøtegåelse. Dessuten er avisen selv kilden for de faktiske opplysninger kommentaren bygger på. At politimesteren har krav på et tilsvare er imidlertid åpenbart – og det er våre spalter åpne for.»

Klager har en annen opplevelse av FDs tilbud om tilsvare: «Ved første mulighet for tilsvare søndag ettermiddag/kveld ble politimesteren nektet å få tid til reelt å motsi påstandene ved å vente til mandag, for å kunne ha tilgang til blant annet felles postmottak. Men dette ble nektet av journalist Onsøien. Han var sint, slang på røret og viste lite forståelse for at påstandene var umulig å imøtegå søndag kveld. Et tilbud om å komme med et leserinnlegg uker etter publisering av to sterkt kritiske artikler føles lite formålstjenlig, men vi har invitert til møte med redaktørene for å kunne gi informasjon og bedre arbeidsforhold for alle parter.»

Hva gjelder fakta, avvises det at politimesteren er lite tilgjengelig. Klager peker i denne sammenheng på Politidirektoratets egen medieanalyse for 2017: «Den viser at Hætta er den politimesteren i landet som er mest sitert og mest synlig i antall medieoppslag. Hun er omtalt og sitert 752 ganger til tross for at det er det minste politidistriktet befolkningsmessig, antall politi og i fht antall hendelser.» (Klager viser her til vedlegg, også statistikk fra Opoint.) Slik klager opplever det, er redaktørens formulering om at politimesteren har bygd opp en mur rundt seg, «urimelig», for etter klagers mening er dette «rett og slett ikke riktig».

Videre imøtegår klager også eksempler FD har trukket frem. Klager skriver: «Et godt eksempel er fra mandag 26.6.2017. Der journalist Helle Østvik ringer Operasjonssentralen to ganger hvor hun får beskjed om at de ikke kan uttale seg om hendelser eller vurderinger som skjedde helga før. Hun venter i flere timer på svar, men faktum er at hadde hun ringt til kommunikasjonsstaben ville hun fått intervju med visepolitimester Trond Eirik Nilsen om saken i løpet av kort tid. NRK gjorde det og fikk intervjuet (...) Kom.stab visste ingenting om Østviks henvendelse før det sto i avisa, med sitat om at ingen ansvarlige kunne snakke før torsdag, tre dager senere. Er det redelig at politiets tilsvare blir slik, bare fordi en journalist

neker å gå via kommunikasjonsavdelingen, og forbeholder seg retten til å snakke med de hun har bestemt seg for, uansett om ikke de kan uttale seg eller ei.»

Klager avviser også at politidistriktet har innført en ny «mediepolicy». Det skal derimot handle om små oppdateringer av medieinstruksen, der det tydelig går fram hvem som kan og skal uttale seg i saker (se vedlegg).

Med hensyn til eksemplene (eposten) FD har vedlagt, for å underbygge sitt syn, bekrefter klager at epostene er riktige, men klager innvender: «[D]e er vel også de eneste eksemplene hvor sitater sendes på mail fra i år. Resten av uttalelsene er med intervju (113 saker). I eksempellsakene som redaktøren legger ved har Politiets talspersonene vært opptatt, sittet i møte, eller hatt fri og har derfor ikke hatt anledning til å snakke med journalistene innen deadline. Det at vi formidler svar pr mail gjør at journalisten faktisk får et svar innen deadline og er en service fra politiet i et forsøk på å imøtekomme medias behov for raske svar.» Klager bemerker også: «I noen kriminalsaker er medietrykket så stort at etterforskningsledelsen ikke får gjort jobben sin dersom alle medier skal kunne ringe de direkte. Det har de aller fleste medier forståelse for.» For øvrig avvises det at FD har politimesternes telefonnummer: «Det har de ikke, men mulig et gammelt nummer.»

Klager fastholder at det skulle vært gitt mulighet for samtidig imøtegåelse, og at det er presentert «ensidige og ukorrekte beskyldninger av faktisk karakter».

Finnmark Dagblad (FD) avviser at PODs egne analyser av at politimesteren er sitert x antall ganger skulle ha noen betydning for «det faktum at vi ikke får prate med dem direkte, men må gå via informasjonsavdelingen». Videre fastholder FD at politimesteren har hatt «alle muligheter til å svare på kommentaren».

FD skriver: «Vi kan ikke ha fått et presseetisk regelverk som begrenser den frie debatten ved at pressen – og alle andre – ikke kan kommentere faktiske forhold politiet selv har tilrettelagt, uten å innhente en samtidig imøtegåelse. Da ville enhver debatt gå i stå. Dessuten er det på nytt viktig å understreke at politiet sitter med nok ressurser til å utforme et tilsvarende svar, særlig etter at Finnmark-politiet har fått en hel kommunikasjonsavdeling til å hjelpe seg. Kommentaren er tuftet på politiets egen opptreden og regelverk.»

For øvrig bekrefter FD klagers fremstilling om at deres journalist «kom til å legge på røret i samtalen med kommunikasjonsrådgiveren da han ønsket kontakt med politimester Hætta angående den publiserte kommentaren samme helg. Dette har han beklaget overfor kommunikasjonsrådgiveren. Vi ønsker ikke flere slike hendelser, som kan forklares med at journalisten var frustrert både over ikke å få kontakt med politimesteren i den aktuelle saken, og over at han på kort tid hadde opplevd flere situasjoner hvor han ikke fikk snakke med dem i politiet det var nødvendig å snakke med. Dagen før den beklagelige hendelsen, hadde operasjonssentralen bedt ham 'følge med på Twitter' da han rettet forespørsel til politiet om en konkret sak. En slik avvisning oppleves naturligvis som at politiet ikke respekterer journalistens jobb, som er å fremskaffe svar på umiddelbare og oppfølgende spørsmål for publisering for våre lesere, ikke lese Twitter-meldinger.»

FD skriver også: «I denne sammenhengen er det interessant at politiet nå argumenterer så sterkt med at man skulle fått anledning til å uttale seg, mens politiets kommunikasjonsrådgiver Anders Stang Lund skriver dette i SMS'en som ble sendt til den samme journalisten søndag ettermiddag: 'Jeg tenker det er helt greit om politimesteren

velger å la være å kommentere en meningsytring som allerede er fremsatt på lederplass. Det må være hennes fulle rett, akkurat som det er redaktørens rett å ytre sin mening. Jeg tror verken politiet eller politimesteren blir mindre åpne av den grunn.' (...) Nå ombestemte politimesteren seg og uttalte seg likevel. Tilbudet om spalteplass for en kommentar, har imidlertid vært formidlet lenge før det var gått 'to uker' etter publiseringen av redaktørens kommentar. Men politiet har ikke ønsket ikke å benytte seg av det. Vi regner også med at politimesteren og hennes kommunikasjonsavdeling, tar ny kontakt hvis man skulle mene man ikke fikk frem alt man ville i intervjuet – eller at man skriver et leserinnlegg. Vi har ikke fått noen slike henvendelser (...)»

Hva gjelder eksemplene FD viste til i første tilsvare, påpekes det at disse kun er utdrag som viser hovedtrekk. FD skriver: «At politiet forsøker å skape et bilde av at dette kun skjer unntaksvis, faller på sin egen urimelighet.»

For øvrig viser FD til flere eksempler på hvordan redaksjonen opplever kontakten med politiet, og avisen har også lagt med tekstmeldinger som viser redaksjonens forsøk på å få politimesteren i tale.